

Tema:

Sygedagpenge

Når sagsbehandlingen bygger på
private holdninger

Afklaring af førtidspension
- se det som en mulighed

Øvrigt indhold:
Dagpengeretten bevares efter tabt
arbejdsfortjeneste

En DUKH'er takker af
- og giver de sidste gode råd

Indhold

DUKH mener:	side 3
<u>Tema om sygedagpenge:</u>	
Når sagsbehandlingen bygger på private holdninger	side 4
Ikke alle sygedagpengesager omfatter en borger, en sagsbehandler og en klar diagnose. Tvært imod forekommer det, at diagnosen enten er diffus eller uklar. I den situation kan det være svært for en sagsbehandler at distancere sig fra egne personlige holdninger til borgerens sygdomsforløb. Og det kan have ganske alvorlige konsekvenser for sagsforløbet.	
Afklaring af førtidspension - se det som en mulighed	side 9
Som sagsbehandler kan du fra tid til anden møde en borger, der har låst sig fast på, at en sygedagpengesag skal føre til førtidspension. Du kan måske se, at netop den udgang ikke er særlig sandsynlig. Men derfor kan det alligevel være en god ide at få afklaret spørgsmålet om førtidspension. Det kan i sidste ende spare både tid og ressourcer, og en tidlig afgørelse kan ofte hjælpe borgeren videre i sygedagpengeforløbet.	
<u>Øvrigt indhold</u>	
Dagpengeretten bevares efter tabt arbejdsfortjeneste	side 11
Lovændring vil fremover sikre mange forældre ret til dagpenge og efterløn, når de ikke længere skal passe deres handicappede barn i hjemmet.	
En DUKH'er takker af - og giver de sidste gode råd	side 12
Inge Salomonsen har arbejdet som sagsbehandler og rådgivende konsulent i mere end 20 år. Nu takker hun af for at gå på efterløn. Vi har vendt Inge på hovedet og rystet de sidste gode råd ud, når det gælder sagsbehandling på handicapområdet	
Kursustilbud i DUKH	side 15

»DUKHsen« er et temahæfte om sagsbehandling på handicapområdet. Bladet udgives af Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet fire gange årligt.

Formålet er at belyse centrale problemstillinger, når det gælder sagsbehandling og retssikkerhed på handicapområdet og formidle DUKHs væsentligste erfaringer fra vores rådgivningsvirksomhed på området.

Ambitionen er, at »DUKHsen« skal kaste lys over praksis på handicapområdet og medvirke til at skabe debat om nogle af de aspekter af sagsbehandlingen, som giver anledning til problemer

Bladet henvender sig til borgere og sagsbehandlere med faglig eller personlig interesse i området.

Udgiver:

DUKH ☐ Banegårdspladsen 2, ☐ 6000 Kolding ☐ Tlf. 7630 1930 ☐ Fax 7554 2669 ☐ mail@dukh.dk ☐ www.dukh.dk

Ansvarshavende
Redaktion og kontaktperson:

Alice Brun
Thomas Christensen,
thomas.christensen@dukh.dk
dr. tlf.: 22 68 10 47

Når jorden forsvinder under dig

Af centerleder Alice Brun

DUKH MENER:

Måske har du allerede glemt det. Hvis du da ikke lige bor i Adsbøl eller er togpendler mellem Tinglev og Sønderborg. Måske husker du alligevel billederne. Vores egen lille naturkatastrofe, hvor de svulmende vandløb havde skyllet et stykke af en landevej væk og undermineret skinner, så tog ville komme til at hænge i den fri luft, hvis togdriften på strækningen da ikke var blevet indstillet.

Jeg var der ikke, men billederne alene giver mig en forestilling om, hvor skrækindjagende det må være, når jorden pludseligt skrider under en, og man intet kan gøre for at forhindre det. Man kan håbe på, at man ikke går i panik, at man ikke er vandskræk, og at man vil genfinde fodfæstet ved egen eller andres hjælp. Men et øjeblik er det skræmmende at miste kontrollen og ikke vide, om man kommer godt ud på den anden side.

I DUKH møder vi mange mennesker, som oplever, at jorden er forsvundet under dem, eller at nogen har trukket tæppet væk. Somme tider sker det så voldsomt som et jordskred, andre gange er det en uendelig lang og langsommelig proces. De er kommet i en situation, hvor de ikke længere har fuld kontrol over deres eget liv, hvor de er afhængige af andre menneskers forståelse, viden og handlinger og af samfundets evne og vilje til støtte.

Det er blandt andet tilfældet for de mennesker som bliver uarbejdsdygtige på grund af sygdom eller en tiltagende funktionsnedsættelse.

At blive syg kan i sig selv være katastrofe nok.

At skulle dokumentere, at man er syg, kan opleves som en yderligere belastning og en mistænkeliggørelse, når man nu selv ved, at man er syg. Ikke desto mindre er dokumentation nødvendig for, at myndighederne kan træffe de rigtige afgørelser. Vel at mærke dokumentation som er tilvejebragt

gennem oplysning og dialog mellem borger og myndighed. Oplysning fra borgeren om egne ressourcer og begrænsninger. Oplysning fra myndigheden om støttemuligheder og betingelser. Og dialog om forskelle i opfattelser og vurderinger, om handlemuligheder og fremtidsplaner. Dialogen vil næppe altid føre til enighed, men klarhed og vished er nødvendig for at komme videre – for borgerens vedkommende i livet, for sagsbehandlerens vedkommende med en stadig mere kvalificeret indsats.

At kende perspektivet og have målet for øje er en betydningsfuld del af katastrofeindsatsen. Man bliver syg af at blive fastholdt i en sygeidentitet, hvad enten det sker, fordi der måned efter måned skal indhentes nye lægeudtalelser og laves flere arbejdsprøvninger, eller fordi man skal opretholde et beredskab af begrundelser, der kan udløse den hjælp, man mener at have brug for. Det bliver sværere at udnytte de ressourcer, der er tilbage, hvad enten fremtiden er et job på arbejdsmarkedet eller forsørgelse som førtidspensionist. Tiden læger måske nok nogle sår, men den skaber også nogle nye.

På den anden side kan perspektivet ændre sig, som tiden går. Recovery-tankegangen fra psykiatriområdet har sat fokus på, at en sygdomstilstand eller en funktionsnedsættelse ikke behøver at være kronisk, men at folk "kan komme sig". Fra de progredierende lidelser ved vi, at tilstanden kan blive forværret. Og mange års erfaringer med kompensationsprincippet har afdækket betydningen af samfundets evne til at kompensere for en funktionsnedsættelse. Lad os derfor anlægge "et relativistisk sygdomsbegreb": man kan få lov at være præcis så syg, som man er, hverken mere eller mindre i forventning om, at man får den støtte, der er nødvendig, hverken mere eller mindre.

Så er katastrofen måske lidt nemmere at håndtere.

Sygedagpenge:

Når sagsbehandlingen bygger på private holdninger

Af konsulent Søren Petersen

»Ikke alle sygedagpengesager omfatter en borger, en sagsbehandler og en klar diagnose. Tvært imod forekommer det, at diagnosen enten er diffus eller uklar. I den situation kan det være svært for en sagsbehandler at distancere sig fra egne personlige holdninger til borgerens sygdomsforløb. Og det kan have ganske alvorlige konsekvenser for sagsforløbet.«

Casen:

I oktober 2003 bliver det klart for Hanne Petersen på 43, at hun ikke kan fortsætte i sit arbejde. Hanne er ufaglært og har igennem en årrække været beskæftiget med fysisk belastende arbejde. Hun bliver sygemeldt som følge af smerter i arme, skuldre, nakke og hoved. Beskeden fra lægen er, at Hanne lider af fibromyalgi.

Undervejs deltager Hanne i to afprøvningsforløb, som hun imidlertid må opgive at fuldføre på grund af smerter.

Kommunen standser sygedagpengene i november 2004 med henvisning til, at hun ikke medvirker i de afprøvningsforløb, som kommunen igangsætter som led i sygedagpengeopfølgningen. Hun overgår herefter til kontanthjælp og dermed et væsentligt lavere forsørgelsesgrundlag end sygedagpenge.

Sagen fortsætter nu med, at Hanne anker stoppet for sygedagpengesagen til første klageinstans - Det Sociale Nævn. Nævnet vurderer i foråret 2005, at kommunen skal behandle sagen igen, fordi kommunen ifølge Nævnet har undladt at forholde sig til en række relevante bestemmelser i lovgivningen. Kommunen genbehandler derpå sagen - og fastholder den oprindelige afgørelse. Nævnet er derimod af en anden opfattelse og beslutter sidst i 2006 at ændre kommunens afgørelse. For det første beslutter Nævnet, at der skal udbetales sygedagpenge med tilbagevirkende kraft og for det andet at kommunen skal vurdere, om der fortsat er grundlag for at forlænge sygedagpengeperioden.

Men kommunen mener fortsat ikke, at der er grund til at forlænge perioden. Hanne klager på ny over kommunens beslutning, men sagen ligger ubehandlet hen i nogle måneder. Først da Hanne rykker kommunen, revurderer den sagen, men fastholder afgørelsen. Sagen fremsendes herefter til Det Sociale Nævn, som endnu ikke har færdigbehandlet sagen.

Hvad går galt i denne sag?

Den grundlæggende vanskelighed i Hannes sag synes at være hendes diagnose. Hanne lider som nævnt af fibromyalgi – en lidelse, der er kendetegnet af en diffus smertetilstand, som det kan være vanskeligt at finde objektive tegn på. Diagnosen er af samme årsag til fortsat diskussion i lægelige kredse. Problemet i denne slags sager synes at være, at uklarheden om diagnosen indbyder til, at kommunen og den enkelte sagsbehandler mere eller mindre bevidst lader sin egen subjektive holdning til diagnosen indgå i sagens beslutningsgrundlag.

Når man får den tanke, er det fordi, at kommunen i den konkrete sag undlader at indhente aktuelle lægelige oplysninger forud for beslutningen om at indstille sygedagpenge. Og når kommunen standser sygedagpengene med henvisning til, at borgeren ikke medvirker i de igangsatte afprøvningsforløb, har man samtidigt taget stilling til, at der ikke er lægeligt belæg for borgerens problemer. Nævnet fastslår, at kommunen ikke uden indhentelse af aktuelle lægelige oplysninger har grundlag for at vurdere dette forhold.

Kommunen indhenter derfor nye lægelige oplysninger og konkluderer, at disse nedtoner de helbredsmæssige problemer så meget, at det giver kommunen grundlag for at fastholde stoppet af sygedagpengene.

Sagen havner igen i Det Sociale Nævn, der i modsætning til kommunen vurderer, at de nye lægelige akter underbygger borgerens problemer med at fuldføre de tilrettelagte afprøvningsforløb. Nævnet fastslår, at borgeren er berettiget til sygedagpenge.

Ingen afprøvning uden ressourceprofil

Men der er andre problemer i den aktuelle sag. Som nævnt deltager Hanne i to arbejdsprøvningsforløb undervejs i forløbet. Men kommunen har undladt i forbindelse med arbejdsprøvningsforløbene at udarbejde en såkaldt ressourceprofil. (se boks næste side)

Nævnets kommentar hertil er, at der ikke er selvstændig hjemmel i sygedagpengeloven til at igangsætte en afprøvning. Kommunen kan ikke bare gennemføre en afprøvning efter sygedagpengeloven, afprøvningsforløbet skal derimod tage afsæt i Aktivloven og Lov om en Aktiv Beskæftigelsesindsats. Og det medfører, at myndigheden skal vurdere, om borgeren eventuelt skal revalideres.

fortsættes næste side

En sådan vurdering bygger på ressourceprofilen. Derfor skulle der i denne sag have været udarbejdet en ressourceprofil forud for arbejdsprøvningen.

Manglende vurdering

Udover den manglende ressourceprofil har kommunen heller ikke inden sygedagpengestoppet vurderet, om der var behov for yderligere foranstaltninger for at bringe borgeren tilbage på arbejdsmarkedet. Denne pligt er beskrevet i Retssikkerhedslovens § 7a - se boks heroverfor.

Forlængelse af udbetaling

Nævnet pålægger tillige kommunen at vurdere, hvorvidt udbetalingen af sygedagpenge kan forlænges. Som det fremgår af tekstboksen om varighedsbegrænsning og forlængelsesmuligheder, skal kommunen efter 52 ugers sygedagpenge tage stilling til, om borgeren opfylder en af de seks angivne muligheder for forlængelse. Såfremt kommunen forlænger sygedagpengene – for eksempel med henvisning til at der skal gennemføres arbejdsprøvning – skal kommunen endnu engang ved forlængelsens udløb vurdere, om borgeren opfylder et af de seks forlængelseskriterier. Denne vurdering har kommunen ikke gennemført.

Langsommelig sagsbehandling

Ifølge Retssikkerhedslovens § 3 skal kommunen træffe afgørelse om borgerens mulighed for at modtage hjælp så hurtigt som muligt.

Retssikkerhedslovens § 7a

§ 7a. Senest 2 uger før en erhvervsrettet foranstaltning hører op, skal kommunen tage stilling til, om der er behov for yderligere foranstaltninger for at bringe borgeren tilbage på arbejdsmarkedet. Ved vurderingen skal borgeren, egen læge, den faglige organisation, virksomheder med flere inddrages. Stk. 2 Hvis kommunen træffer afgørelse om yderligere foranstaltninger, skal disse sættes i værk i umiddelbar tilknytning til ophøret af den nuværende foranstaltning.

Det fremgår af bemærkningerne til retssikkerhedslovens § 7a, at hensigten med bestemmelsen er, at undgå, at der sker afbrydelser i den hjælp, som borgeren har behov for, når det for eksempel gælder sygedagpenge, der i denne sammenhæng betragtes som en "erhvervsrettet foranstaltning".

Det vil sige, at kommunen, såfremt den beslutter at afslutte et sygedagpengeforløb, forinden skal have gennemført en vurdering af sagen efter RSL § 7a – uafhængigt af om sygedagpengene stopper i forbindelse med indtræden af varighedsbegrænsning eller stoppes på et andet tidspunkt.

I denne sag har sagsbehandlingen været gennemført i et meget langsommeligt tempo. Kommunens behandling af borgerens klager, herunder behandlingen af Nævnets hjemvisninger har været længe undervejs. Som nævnt har kommunen i et enkelt tilfælde dertil glemt sagen, således at en anke har ligget ubehandlet hen i længere tid.

fortsættes næste side

Ressourceprofilen:

En ressourceprofil er et dokument, der beskriver borgerens arbejdssevne. Beskrivelsen og vurderingen skal foregå efter en bestemt systematik, som er beskrevet i arbejdssevnebekendtgørelsen. For eksempel skal der være en klar adskillelse imellem beskrivelsen af borgerens uddannelses- og erhvervsbaggrund, andre kompetencer og erfaringer, helbredsforhold og så sagsbehandlerens vurdering af borgerens ressourcer og barrierer i relation til arbejdsmarkedet.

Der stilles samtidigt krav om, at ressourceprofilen udarbejdes i dialog og samarbejde med borgeren. Borgerens eventuelle kommentarer til / uenighed i sagsbehandlerens beskrivelse og vurdering af borgerens ressourcer og barrierer skal indarbejdes i ressourceprofilen. På samme måde skal myndigheden tage stilling til, om borgerens kommentarer giver anledning til revurdering af ressourceprofilens konklusioner.

Endelig skal der ske en løbende opdatering af ressourceprofilen i takt med at myndighed og borger indhøster nye erfaringer for eksempel via arbejdsprøvninger, eller hvis der i øvrigt tilgås nye oplysninger til sagen - eksempelvis nye helbredsoplysninger.

Ressourceprofilen anvendes som beslutningsgrundlag i forbindelse med stillingtagen til revalidering, fleksjob og pension. Som en afledt konsekvens udgør ressourceprofilen også beslutningsgrundlaget i forbindelse med arbejdsprøvning af sygedagpengemodtagere, ligesom en udtømmende stillingtagen til sygedagpengelovens forlængelsesmuligheder forudsætter en opdateret ressourceprofil.

Ressourceprofilen har karakter af en garantiforskrift. Det vil sige, at foreligger der ikke en ressourceprofil i de ovenfor nævnte situationer, så har de afgørelser, myndigheden træffer, ikke gyldighed.

Det har været en grundtanke med indførelse af ressourceprofilen, at man ønsker anvendt en fælles systematik i beskrivelsen og vurderingen af borgerens arbejdssevne. At sikre at den anvendte metode er ens, uanset hvilken sagsbehandler man har, og hvilken kommune man bor i. Samtidig fremhæves borgerens aktive medvirken.

Samlet set skal ressourceprofilen ses som et forsøg på at styrke borgerens retssikkerhed.

Det må antages, at intentionerne i Retssikkerhedslovens § 3 ikke er overholdt i denne sag.

Når Nævnet hjemviser i stedet for at omstøde

Det er samtidigt værd at bemærke, at der går mere end to år, fra kommunen stopper sygedagpengene, til Nævnet pålægger kommunen at udbetale sygedagpenge med tilbagevirkende kraft samt vurdere, hvorvidt udbetaling skal forlænges i tiden efter april 2005. Og at der endnu ikke to et halvt år efter første forlængelse er truffet afgørelse om, hvorvidt der er grundlag for udbetaling af sygedagpenge efter denne dato. Sagen afventer afgørelse i Det Sociale Nævn.

Medvirkende til det lange sagsbehandlingsforløb er, at Nævnet på en række områder i såvel første som anden kendelse hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen i stedet for at omstøde kommunens afgørelse. Kommunen har begge gange i forbindelse med genbehandlingen af de hjemviste spørgsmål "rettet op" på de formelle mangler, som Nævnet har påtalt, men derudover fastholdt de trufne afgørelser.

Jeg vil ikke underkende ankesystemets juridiske bevæggrunde til i visse situationer at hjemvise en sag til fornyet behandling i stedet for at omstøde eller stadfæste en kommunes afgørelse. Det er dog min opfattelse, at denne praksis åbner op for meget lange sagsbehandlingsforløb.

Hvad kunne have været gjort anderledes?

Der er ikke tvivl om, at et så langvarigt og konfliktfyldt forløb er meget byrdefuldt for borgeren og samtidigt yderst krævende og uhensigtsmæssigt for myndigheden. Borgeren binder betydelige ressourcer i det konfliktfyldte og langvarige forløb - ressourcer som skulle have været investeret i at blive rask. Myndigheden opnår omvendt ikke sin målsætning - at få borgeren tilbage på det ordinære arbejdsmarked, men skaffer sig tværtimod en mere og mere kompliceret og på alle måder stadig mere ressourcekrævende sag.

Det er en omfattende og kompliceret sag. Det er vanskeligt at give enkle anvisninger på, hvorledes sagen kunne være håndteret anderledes. Jeg vil alligevel driste mig til at pege på, at hovedproblemet i denne sag udgøres af uenigheden imellem borger og myndighed for så vidt angår borgerens sygdomsforhold, eller rettere sagt myndighedens vægtning af egen subjektive tilgang til borgerens sygdomsproblemer.

Sygedagpenge ud over 52 uger

Når en borger har modtaget sygedagpenge i 52 uger, skal der foretages en vurdering af, om borgeren opfylder betingelserne for at forlænge sygedagpengene.

Dagpengene skal forlænges, hvis:

- 1) det er sandsynligt, at borgeren via et revalideringsforløb kan vende tilbage til det ordinære arbejdsmarked, eller
- 2) der er behov for at gennemføre virksomhedspraktik eller lignende afklarende foranstaltninger, eller
- 3) borgeren venter på eller er i gang med lægebehandling, der inden for et år forventes at medføre raskmelding, eller
- 4) borgeren lider af en livstruende sygdom, eller
- 5) der verserer en arbejdsskadesag, eller
- 6) der er påbegyndt sag om førtidspension.

Varighedsbegrænsning og forlængelsesmuligheder fremgår af sygedagpengelovens §§ 24, 25 & 27-29.

Bestemmelserne om varighed og mulighed for forlængelse tjener to formål. På den ene side ønsker man fra lovgivningsmagtens side at tidsbegrænse borgerens adgang til at modtage sygedagpenge. Sygedagpenge er tænkt som en forbigående forsørgelse i forbindelse med sygdom.

På den anden side vil man gerne sikre, at sygedagpengene forlænges i de situationer, hvor der er en faglig begrundelse for at forlænge disse.

Der er gennemført et stort antal ankesager omkring stop for sygedagpenge efter 52 uger. Der er tale om et tilbagevendende konfliktpunkt imellem borger og myndighed. En medvirkende forklaring kan være, at kommunerne har et særligt økonomisk incitament til at søge at afslutte sygedagpengesagerne inden for 52 uger, idet den statslige medfinansiering på 50 % bortfalder ved denne tidsgrænse.

I en række ankesager underkender ankeinstanserne kommunernes afgørelser, fordi kommunen afviser behovet for revalidering, uden at der er udarbejdet ressourceprofil i sagen. I andre sager omgøres kommunernes afgørelser, fordi de undlader at forholde sig specifikt til hver af de seks forlængelsesmuligheder. Endelig sker der hjemvisning af sager, hvor kommunerne har undladt at forholde sig til behovet for andre foranstaltninger til at bringe borgeren tilbage på arbejdsmarkedet - beskrevet i Retssikkerhedslovens § 7a.

Fortsættes næste side

Hvis myndigheden i stedet havde handlet på baggrund af sagens lægelige oplysninger frem for egne subjektive antagelser, ville sygedagpengeforløbet have været betydeligt kortere og mindre konfliktfyldt. Temaet knytter an til Retssikkerhedslovens § 10, der pålægger myndigheden at sørge for at en sag er tilstrækkeligt belyst til, at myndigheden kan træffe en afgørelse.

Temaet vedrører også Retssikkerhedslovens § 4, der handler om borgerens mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Og denne medvirken er reelt afhængig af, at myndigheden tager afsæt i sagens faglige grundlag og ikke lader sig styre af egne (og i denne sammenhæng uvedkommende) subjektive betragtninger.

Herudover ville udarbejdelsen af en ressourceprofil, der kunne være omdrejningspunkt for dialogen med borgeren og tillige fagligt grundlag for sagens beslut-

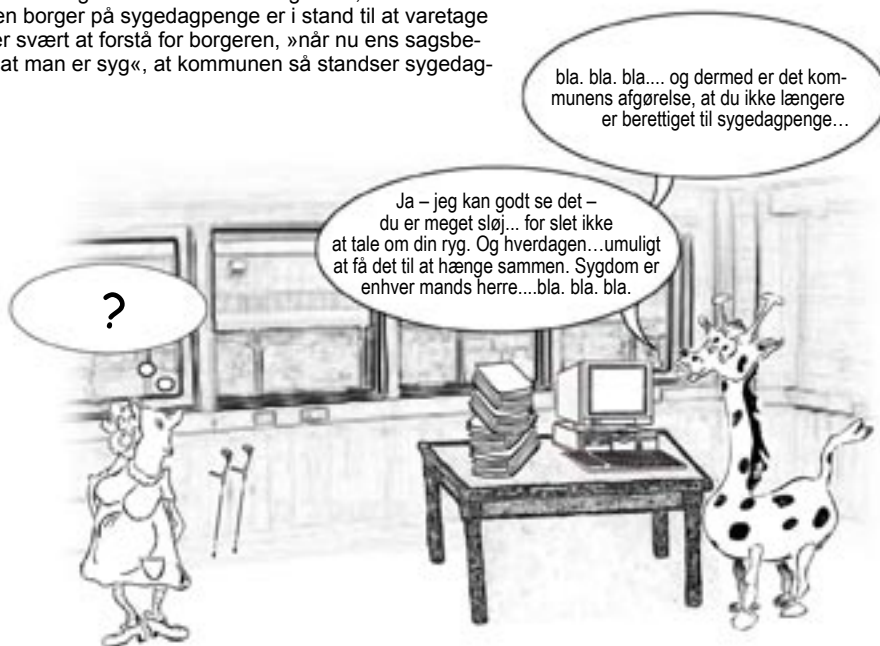
ninger, yderligere kunne bidrage til klarhed og systematik i sagsbehandlingen.

Endelig vil jeg mene, at en hurtigere sagsbehandling ville kunne bidrage til et for begge parter mere hensigtsmæssigt forløb. ☹

*Navne og begivenhedsforløbet i casen er fiktion, men typisk for de henvendelser, som vi modtager i DUKH.

Paragiraffen & Mona: Sygedagpenge - sig det som det er

Det kan være svært for en sagsbehandler at være ligefrem, når kommunen har vurderet, at en borger på sygedagpenge er i stand til at varetage et arbejde. Men det er svært at forstå for borgeren, »når nu ens sagsbehandler godt kan se, at man er syg«, at kommunen så standser sygedagpengene...

Tekst og idé: ThC - tegninger Ditte K.

Sygedagpenge:

Afklaring af førtidspension - se det som en mulighed

Af konsulent Hanne Petersen og informationspraktikant Anne Ølgaard

»Som sagsbehandler kan du fra tid til anden møde en borger, der har låst sig fast på, at udgangen på borgerens sygedagpengesag er førtidspension. Hvor du kan se, at netop den udgang ikke er særlig sandsynlig. Men derfor kan det alligevel være en god ide at få afklaret spørgsmålet om førtidspension. Det kan i sidste ende spare både tid og ressourcer, og en tidlig afgørelse af pensionsspørgsmålet kan ofte hjælpe borgeren videre i sygedagpengeforløbet.«

Sagsbehandleren kender situationen. Der er ikke overensstemmelse mellem borgerens opfattelse af sin sygdom, arbejdsprøvnings resultater og lægens konklusioner. Men borgeren ser sig slet ikke i stand til at fungere på arbejdsmarkedet og spørger derfor til muligheden for pension.

Sagsbehandleren rådgiver typisk mundtligt ud fra det foreliggende materiale og vurderer, at behandlingsmulighederne samt de løsninger, der kan findes i revaliderings- og fleksjobbestemmelserne, ikke er udtømte. Der er altså ikke grundlag for at rejse en sag om pension.

I mange tilfælde vil den erfarne sagsbehandler have ret i sine vurderinger. Men så længe borgeren ikke er overbevist og føler sig forstået af sin sagsbehandler, vil pensionsspørgsmålet blive ved med at dukke op i de opfølgende samtaler. I disse sager kan samarbejdet blive kompliceret. Det er svært at finde nye veje i opfølgingsplanen, og tiden går, mens borgeren fastholdes i sin sygdomsopfattelse. Så længe formålet ikke er afstemt, vil borgeren ofte føle sig presset ud i yderligere arbejdsprøvnings eller for-revalideringsforanstaltninger.

Opfordring til sagsbehandleren

Sagsbehandlerne i kommunerne vil nok med rette forsvare sig med manglende ressourcer til at behandle pensionssagerne. Det kan virke meget omfattende at skulle i gang med at udfærdige ressourceprofiler, partshøre, lave indstillinger og inddrage anden beslutningsmyndighed og desuden overholde adskillige deadlines i en travl hverdag.

I sådanne situationer kunne opfordringen til sagsbehandleren lyde: Se borgerens behov for afklaring af pensionsspørgsmålet som en mulighed - en

mulighed for at få truffet en afgørelse og komme videre i processen. Munder sagen ud i en tilkendelse af førtidspension, er det jo godt, at borgeren blev taget alvorligt. Og ender sagen, som sagsbehandleren har forudset, med et afslag, kan det bruges til at trække en streg i sandet. Sammen kan man nu starte på en frisk og tage stilling til, hvordan borgeren bedst hjælpes til at kunne udnytte sin arbejdsevne.

Hvordan forholder det sig retssikkerhedsmæssigt?

At en borger udtrykker ønske om førtidspension er ikke ensbetydende med, at der skal tages stilling til førtidspension ifølge pensionslovens § 17. Kommunen har ikke generel pligt til at vejlede en borger, som ønsker førtidspension, om at få sagen fremmet på det foreliggende grundlag. Derimod har sagsbehandleren særlig pligt til at vejlede om denne mulighed i de tilfælde, hvor der opstår en konflikt eller uenighed mellem kommunen og ansøgeren om det videre forløb.

I sygedagpengeloven findes der ikke nogen hindring for, at en borger ud fra den omtalte § 17 rejser sag om førtidspension. Dog skal borgeren oplyses om fortsat at følge den fastlagte opfølgingsplan, der er bestemt i sygedagpengelovens § 16, da det ellers kan have konsekvenser for den fortsatte udbetaling af sygedagpenge.

I de tilfælde hvor sagsbehandleren mundtligt udtaler, at der ikke er grundlag for førtidspension træffes afgørelsen faktisk på baggrund af pensionslovens § 18. Grundlaget for at træffe en sådan afgørelse skal bygge på en opdateret ressourceprofil, og afgørelsen skal altid følges op med oplysning om ankevejledning.

Forsættes næste side

Ressourceprofiler

Udarbejdelse af ressourceprofiler er ikke kun et lovkrav i forhold til en vurdering af, hvorvidt der er grundlag for at rejse en sag om pension og behandling af pensionsagen. De danner også grundlag for beslutningen om, hvorvidt en sygedagpengemodtager er i målgruppen for revalidering eller fleksjob.

Ligeledes er ressourceprofiler et lovkrav i sygedagpengesager i forbindelse med vurdering af varighedsbegrænsning. De danner grundlaget for afgørelsen af, hvorvidt det er berettiget at stoppe udbetaling af sygedagpenge jævnfør § 24 og 27 i sygedagpengeloven.

Endvidere kræves ressourceprofilen som grundlag, hvis kommunen træffer afgørelse om at stoppe sygedagpengene på baggrund af en stationær helbredstilstand jævnfør sygedagpengelovens § 7 stk. 5

Se muligheder frem for begrænsninger

Ressourceprofilen danner således i forvejen grundlaget for en række afgørelser i sygedagpengesager. Man kan derfor arbejde videre med profilen i forhold til en afklaring af spørgsmålet om førtidspension.

Et skriftligt og begrundet afslag på førtidspension kan bane vejen for de efterfølgende samtaler med borgeren. Det kan hjælpe borgeren med at flytte fokus fra begrænsninger til muligheder. En proces, hvor borgeren kan nærme sig en erkendelse af, at selvforsørgelse gennem beskæftigelse er en mulighed.

Ved at følge ønsket om afklaring af førtidspension sikres borgerens retssikkerhed, medinddragelse og en helhedsorienteret sagsbehandling. Samtidig kan det vise sig at være tidsbesparende, idet borgeren får hjælp til at flytte sit fokus og lægge en realistisk plan for den mulige tilbagevenden til arbejdsmarkedet. 🌀

Lovgrundlaget: Lov om social pension

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal behandle en henvendelse om førtidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning, jævnfør § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. **Personer, som ønsker, at kommunalbestyrelsen alene tager stilling til spørgsmålet om førtidspension, kan dog anmode herom. I sådanne tilfælde træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om førtidspension.**

§ 21. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse senest 3 måneder efter tidspunktet for sagens overgang til behandling efter reglerne om førtidspension, jævnfør § 17, stk. 1, 3. pkt., og § 18. Dette tidspunkt skal fremgå af sagen og meddeles den pågældende. Hvis fristen i særlige tilfælde ikke kan overholdes, skal pågældende have en redegørelse for, hvad der er årsag til den forlængede sagsbehandlingstid, og besked om, hvornår sagen forventes afgjort.

Lovændring - Tabt arbejdsfortjeneste :

Dagpengere retten bevares efter tabt arbejdsfortjeneste

Af konsulent Lone Hesselbæk & informationspraktikant Anne Ølgaard

Lovændring vil fremover sikre mange forældre ret til dagpenge og efterløn, når de ikke længere skal passe deres handicappede barn i hjemmet.

1. august 2007 trådte en ændring af Arbejdsløshedsforsikringsloven i kraft. Denne ændring har betydning for de forældre, der i mere end 5 år har modtaget kompensation for tabt arbejdsfortjeneste for at passe deres handicappede barn i hjemmet. De har nu mulighed for at få tildelt dagpenge eller gå på efterløn.

Med den nye lovændring er der nemlig ikke længere nogen grænse for, i hvor mange år man som forældre må have modtaget kompensation for tabt arbejdsfortjeneste for efterfølgende at kunne modtage arbejdsløshedsunderstøttelse.

Tidligere var det sådan, at en forælder på tabt arbejdsfortjeneste ofte var overladt til kontanthjælp, når barnet flyttede på institution eller blev myndigt, og forælderen havde modtaget tabt arbejdsfortjeneste i mere end fem år.

Problemet var, at denne gruppe forældre ikke levede op til kravet om beskæftigelse, der betyder, at man skal have været i arbejde et vist antal timer indenfor de seneste tre år for at kunne modtage dagpenge. Forældre, der passede et handicappet barn, havde dog mulighed for forlængelse på op til 2 år.

Den begrænsning er nu fjernet fra loven, og forældre til handicappede børn kan i princippet modtage kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, så længe barnet er under 18 år og stadig opfylder beskæftigelseskravet. Eneste forudsætning er, at man opfylder betingelserne, når den tabte arbejdsfortjeneste bliver iværksat.

Lovændringen indebærer også, at man ikke mister retten til at overgå til efterløn eller få udstedt efterlønsbevis, selvom man kompenseres for tabt arbejdsfortjeneste umiddelbart inden.

Ændringen vedrører alle, der pr. 1. august 2007 modtager kompensation for tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42.

Arbejdsløshedsforsikringsloven

---

§ 53 Stk. 8. De i stk. 2 og 6 angivne perioder, inden for hvilke beskæftigelseskravet skal være opfyldt, forlænges ud over 2 år, jf. stk. 7, med den resterende periode, hvor der ydes støtte til pasning af handicappet eller alvorligt sygt barn efter lov om social service.

---

§ 74 Stk. 10. Et medlem har ret til efterløn, selv om medlemmet på tidspunktet for overgang til efterløn ikke opfylder rådighedskravet efter § 62, fordi den pågældende efter lov om social service modtager støtte til pasning af handicappet eller alvorligt sygt barn eller plejevederlag for pasning af nærtstående,

En DUKH'er takker af - og giver de sidste gode råd

af konsulent Vibeke Larsen & Informationsmedarbejder Thomas Christensen

Inge Salomonsen har arbejdet som sagsbehandler og rådgivende konsulent i mere end 20 år. Nu takker hun af for at gå på efterløn. Vi har vendt Inge på hovedet og rystet de sidste gode råd ud, når det gælder sagsbehandling på handicapområdet

Det næste halve års tid har Inge Salomonsen planlagt ikke at planlægge noget som helst. Dagen vil hun tage en efter en og først om et halvt år vil hun finde ud af, om tilværelsen skal fyldes ud med mere faste elementer som for eksempel frivilligt arbejde. Inge er startet på sin nye tilværelse som efterløkker, og hun kan se tilbage på en lang og alsidig karriere som socialrådgiver indenfor handicapverdenen.

Inge har taget en uddannelse som socionom i 1984 fra Ålborg Universitet. Herefter går turen til Viborg Amtskommune og Socialcenter syd, hvor Inge har arbejdet med børn og unge på handicapområdet. Karrieren omfatter også ansættelse på et psykiatrisk hospital, en tur i Flygtningehjælpen, ansættelse i Viborg Kommune og så tilbage til Flygtningehjælpen igen, før Inge fandt vejen tilbage til handicapområdet som konsulent, først i Konsulentordningen for Bevægelseshandicap og sidst hos DUKH.

fortsættes næste side

En livsbekræftende karriere indenfor handicap-verdenen

Når Inge kigger tilbage på den lange karriere med mennesker med handicap, er det ikke de dårlige oplevelser, der præger. Direkte adspurgt, om ikke det kan være lidt hårdt at arbejde med handicappede og tunge personlige skæbner, siger Inge:

»Nej tværtimod – man får faktisk så meget igen. Det lyder måske lidt mærkeligt, men når du dagligt bevæger dig mellem mennesker, som har været igennem så meget, bliver du fyldt med optimisme. Jeg mener: Du ser mennesker, som har haft modgang og været helt nede i kulkælderer, og så kommer de oven på igen. Du bliver glad og optimistisk, når du møder den form for ukuelig livsvilje. Mennesker, der bare vil frem og ikke lade sig begrænse af et handicap...«

...at alle samtaler med en borger kan klares på tre kvarter. Sikke noget pjat!

Det vigtigste for borgeren er at blive hørt

Det er Inges erfaring, at det som sagsbehandler er utrolig vigtigt, at man lytter til borgeren.

»Det kan godt være, at hjælp ikke kan bevilges, men du skal vise, at du har forstået borgerens problem og baggrunden for, at borgeren beder om hjælp. Derfor er det også vigtigt, at du anvender den fornødne tid, når du mødes med en borger.

Noget af det første - jeg hørte som nyuddannet sagsbehandler – det var den der med, at alle samtaler med en borger kan klares på tre kvarter. Sikke noget pjat! Altså - hvis man virkelig skal forstå borgerens situation og have ro til at stille svære personlige og også intime spørgsmål, så tager det bare nogle gange længere end tre kvarter. Jeg har set det samme mange gange: Borgeren oplever at have forklaret sin si-

tuation til sagsbehandleren, der så alligevel ikke har forstået budskabet. Det er jo enormt svært – du har forskellige forudsætninger... En borger, der har levet med et handicap i mange år tager mange ting for givet, som sagsbehandler ikke per automatik tager i betragtning. Derfor er det vigtigt, at der er tid til at komme rundt om hele mennesket.«

Respekten for borgeren

Foruden tid er det også vigtigt, at der er respekt. Det er vigtigt, at en sagsbehandler har respekt for sin borger. Og respekten ligger dels i at lytte til borgeren, men også stole på vedkommende.

»Som udgangspunkt må du altid tro på, hvad folk siger. Selvfølgelig kan det ske, at der er nogen, der ikke fortæller det, vi forstår ved sandheden. Jeg har da også haft nogle, der mange år efter er kommet til mig med dårlig samvittighed og sagt, at de ikke har fortalt sandheden. Og jeg har haft borgere, der har spurgt om ikke, de lige skulle smøre lidt ekstra på for at understrege situationens alvor overfor sagsbehandleren. Men du er alligevel nødt til at stole på folk, det er ganske enkelt forudsætningen for, at du kan hjælpe dem.«

Personlige kontra faglige kompetencer

Når man som sagsbehandler møder en borger, er det naturligvis vigtigt, at man har de faglige kvalifikationer i orden. Men det er mindst lige så væsentligt, at sagsbehandleren besidder de nødvendige personlige kompetencer.

»Det er klart, det er vigtigt at kende lovgivningen, men de personlige kompetencer er ofte mindst lige så vigtige. Men det er ikke et "enten-eller": Det nytter ikke noget, at sagsbehandleren er flink, hvis der ikke bliver gjort noget i sagen. Eller hvis hun kan sit lovstof, men ikke er til at snakke med.«

Den dygtige sagsbehandler begår fejl

For Inge har det altid været vigtigt at erkende, at man som rådgiver begår fejl. En god rådgiver er den sagsbehandler, der tør begå en fejl og ikke mindst indrømme det.

»Det handler dels om, at borgeren har tillid til dig. Jeg tror på, at borgeren har mere tillid til den sagsbehandler, der åbent indrømmer, at hun har lavet en fejl. I mange sager er det jo alligevel åbenlyst, at der er begået en fejl, og så taber sagsbehandleren sin troværdighed. Men udover

fortsættes næste side

troværdighed handler det også om, hvorvidt du er i stand til at lære af dine fejl. Hvis du ikke vil indrømme, at du laver fejl, så laver du bare den samme fejl igen og igen.«

...men det var Serviceloven, man kastede sig over, mens Retssikkerhedsloven røg over på hylden

Uden sparring laver du din egen lovgivning

I det hele taget synes Inge, at noget af det vigtigste for en sagsbehandler er, at vedkommende har et godt team, som man kan sparre med. Og det kan godt være svært, når man har siddet i en lille kommune, hvor man som sagsbehandler ofte sad alene med området. Men det er nogle af de ting, som kan blive bedre med den nye kommunalreform.

»Det er vigtigt, at du har et godt team, hvor du er tryk og kan give og modtage kritik på din sagsbehandling. Ellers så ender det bare med, at du sidder og laver din egen lovgivning.«

Retssikkerheden fylder mere i dag

Når Inge kikker tilbage på de sidste 20 år, kan hun godt se, at der er nogen ting, der er anderledes. Det er måske nok hårdere at være sagsbehandler i dag. Arbejdspreset er øget, og der er mange socialrådgivere, der har en stresset hverdag. Men omvendt er der også mange ting, der er blevet bedre.

»Jeg husker dengang Serviceloven og Retssikkerhedsloven kom til. Vi fik dem begge tilsendt, men det var Serviceloven, man kastede sig over, mens Retssikkerhedsloven røg over på hylden. Sådan er det heldigvis ikke i dag. Mit indtryk er, at retssikkerhed er begyndt at fylde mere i hverdagen for socialrådgiveren. Og det er noget, man godt kan se, kan bruges til noget.

Men det er jo også nogle andre borgere, vi møder nu om dage. Da jeg startede, var der måske en større ydmyghed over den hjælp, man fik af det offentlige. Mulighederne og forventningerne er større i dag end dengang. Når folk så i dag får et tilbud, så kan kommentaren være: Jamen det tilbud er ikke godt nok. Borgerne står ikke med hatten i hånden.«

Men omvendt kan Inge ikke nikke genkendende til billedet af borgeren som sin egen sagsbehandler, sådan som man har hørt det fra andre sektorer i samfundet.

»Borgerne vil stadig gerne have hjælp og rådgivning, men der er selvfølgelig nogle ting, der er anderledes. Når jeg kikker på den sociale sektor som helhed, ser jeg helt klart, en tendens til, at man gerne vil kæmpe for *sit* barn, *sin* pårørende. Hvor det måske for 20 år siden var mere typisk, at en forældregruppe tog et initiativ for at gavne en hel gruppe.

Og her synes jeg faktisk, at handicappede og deres pårørende skiller sig ud og går imod strømmen. Ofte har jeg oplevet forældre eller pårørende kæmpe for en ting, som de eller deres barn ikke selv kunne drage nytte af, men de har taget kampen for, at det måske kunne blive lettere for andre.

Så alt i alt tænker jeg, at verden ikke er blevet et dårligere sted i de 20-25 år, jeg har været i branchen...« 🍷

Kursustilbud i DUKH:**i samarbejdet med**

Børne- og Ungeområdet:

Støtte og indsatser til børn med fysisk og psykisk handicap

Få viden og overblik over problemstillinger og udfordringer samt regler indenfor området børn og unge med handicap

Indhold

Kurset giver dig:

viden og overblik over livsvilkårene for disse børn og deres familier og de særlige udfordringer i arbejdet med familierne og regler om handicapkompenserende ydelser
viden om reglerne for særlig støtte til børn og unge - med fokus på børn med handicap
indsigt i DUKHs erfaringer fra enkeltsagsrådgivning om dilemmaer, som ofte opstår i sagsbehandlingen
eksempler på konkrete arbejdsmetoder

Målgruppe

Målgruppen er sagsbehandlere eller socialrådgivere, der arbejder med børn og unge med psykiske eller fysiske funktionsnedsættelser. Kurset henvender sig både til ledere, myndighedssagbehandlere og socialrådgivere i dag- og døgnforanstaltninger for børn og unge med handicap.

Tid & Sted

4.-5. marts 2008 i Aalborg

22.-23. april i Vejen

Tilmelding COK - center for offentlig kompetenceudvikling

Kurset afholdes i samarbejde med Styrelsen for Social Service. For yderligere information kontakt informationsmedarbejder Thomas Christensen på 22 68 10 47 eller thomas.christensen@dukh.dk eller på <http://www.cok.dk/2006/side.asp?side=Kategorier.asp&kategori=3&id=9318>

Kursustilbud i DUKH:**egne temadage**

Temadag om sygedagpengeopfølgning

Temadag i din kommune for en eller flere afdelinger på tværs - se flere temadage www.duhk.dk

Sygedagpengeopfølgning

Indføring i de grundlæggende bestemmelser

Med udgangspunkt i eksempler og DUKHs praksiserfaringer gennemgås:

- Uarbejdsdygtighedsbegrebet – Kapitel 5 - § 7
- Visitation og opfølgning – Kapitel 6 § 8 - 20
- Varighedsbegrænsning - Kapitel 8 - § 24 + 25
- Forlængelsesmuligheder - Kapitel 9 - § 27-29
- Bortfald af sygedagpenge – Kapitel 7 § 21 – 23

Tilmelding?

Formular til tilmelding og yderligere oplysninger finder du på www.dukh.dk. Du er også velkommen til at kontakte informationsmedarbejder Thomas Christensen på mail thomas.christensen@dukh.dk eller tlf.: 76 30 19 30

Få DUKHsen i din indbakke

Tilmeld dig på www.dukh.dk eller fax os dit navn og e-mail

Udfyld og fax denne side til DUKH på 75 54 26 69 eller send en mail til thomas.christensen@dukhdk

Sæt kryds Ja tak jeg ønsker at modtage DUKHsen

Navn _____

E-mailadresse _____

Evt. kommune - organisation - forening _____

Vi behandler alle oplysninger med fortrolighed, og vi videreformidler ikke e-mailadresser til andre.

DUKHsen - temahæfte udgivet af

DUKH
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding
Tlf. 7630 1930

Redaktion og kontaktperson
Informationsmedarbejder Thomas Christensen
thomas.christensen@dukhdk
Dir. tlf.: 22 68 10 47